

**Voor dit examen zijn maximaal 82 punten te behalen; het examen bestaat uit 22 vragen en een vertaalopdracht
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.**

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regels 3–4 τῶν μελλόντων τ/μ παῖδα

- 2p **1** Waar in de regels 1–6 suggereert Herodotos dat Kroisos daarvoor zelf verantwoordelijk was? Citeer als antwoord een Grieks tekstelement en licht het toe.

Vergelijk de regels 13–19 met de regels 1–12.

- 2p **2** Welke aanvullende informatie biedt Kroisos' uitleg over de droom in de regels 13–19? Citeer bij je antwoord het desbetreffende Griekse tekstelement.

Tekst 1 en tekst 2

- 1p **3** Welke bij Herodotos in de regels 1–12 genoemde maatregel ontbreekt bij Valerius Maximus (tekst 2)?

Tekst 2 regel 5 “nu werd hij thuis gehouden”

- 1p **4** Citeer uit de regels 1–12 van tekst 1 het Griekse tekstelement met dezelfde strekking.

Tekst 1

Regel 28 νενικημένος ὑπὸ σέο μεταγινώσκω

In het directe vervolg blijkt dat Kroisos toch nog twijfels heeft.

- 1p **5** Leg dat uit.

Regel 33 χρηστά

- 2p **6** Aan welke twee zaken denkt Kroisos in het bijzonder? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 33 ὀφείλεις χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι en de regels 41–42 ὀφείλω χρηστοῖσί σε ἀμείβεσθαι.

- 2p **7** Leg uit dat hier, gezien de afloop van het verhaal, sprake is van wrange woordkeus door Herodotos.

Kroisos noemt in de regels 30–37 een aantal argumenten om Adrastos over te halen. Voor een van deze argumenten toont Adrastos zich in de regels 38–43 niet gevoelig.

- 2p **8** a. Formuleer dit argument in het Nederlands.
b. Welk bezwaar voert Adrastos aan tegen het bij a. bedoelde argument van Kroisos? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

De regels 46–48 ἔνθα δὴ τ/μ παιδός vormen het hoogtepunt van het verhaal.

- 4p **9** Noem drie middelen die Herodotos gebruikt om dat te onderstrepen. Beantwoord de vraag door citaten uit de Griekse tekst te geven en die toe te lichten.

Regels 60–61 τὴν προτέρην ἔωντοῦ συμφορὴν

- 2p **10** Citeer uit het vervolg het Griekse tekstelement waaruit blijkt wat dit inhield.

In III, 43 schrijft Herodotos:

Toen Amasis de brief van Polykrates gelezen had, begreep hij dat het voor een mens onmogelijk is een ander mens te behoeden voor wat hem is voorbeschikt (...)

- 2p **11** a. Citeer uit de regels 58–70 het Griekse tekstelement dat dezelfde strekking heeft als “wat hem is voorbeschikt”
b. Wat is de overeenkomst in houding tussen Amasis en Kroisos? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 68 φονεὺς δὲ τοῦ καθήραντος wordt door Damsté als volgt vertaald:
(...) en daarna de zoon van de man, die hem gereinigd had, gedood had (...)

1p **12** In welk opzicht wijkt deze vertaling af van het Grieks?

Tekst 1 en tekst 3

- 2p **13** a. Citeer uit tekst 3 een zin die van toepassing is op Kroisos zoals hij door Herodotos in de Adrastos-episode wordt opgevoerd. Licht het citaat kort toe.
b. Citeer uit tekst 3 een zin die niet van toepassing is op Kroisos. Licht het citaat kort toe.

Tekst 4

- In de regels 1–5 (Zo sprak t/m volbrengen.) bekritiseert Xerxes Artabanos.
- 2p **14** Met welk bijvoeglijk naamwoord typeert Xerxes in de regels 27–35 achteraf deze kritiek?
- 2p **15** Laat zien dat Xerxes in de regels 12–18 niet helemaal consequent is in zijn beoordeling van het Griekse gevaar.
- Regel 25 οὔτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα
- 1p **16** Welke reactie van de Perzische hovelingen is hiermee in tegenspraak? Citeer als antwoord een Grieks tekstelement uit het vervolg (t/m regel 41)

Tekst 4 en tekst 5

- 2p **17** Geef bij de volgende citaten uit tekst 5 telkens het overeenkomstige Griekse tekstelement uit tekst 4 de regels 27–35.
- Regel 6 jeugdige overmoed
 - Regels 15–16 omgang met kwaadwillende mensen

Regels 19–35

Couperus heeft zich door deze regels laten inspireren voor de volgende passage uit zijn historische roman *Xerxes*:

Was de Droom, die Xerxes naderde, door Zeus gezonden ... of door Ahriman? De Historie vermeldt het niet. Zij vermeldt alleen, dat de Droom zich voor Xerxes vertoonde als een grote, schitterende, gevleugelde strijder, die sprak tot de Koning:

- 2p **18** Citeer uit de regels 19–35 het Griekse woord waarop “gevleugeld” is gebaseerd.

Regel 42 hevig geschrokken

- 3p **19** a. Hoe had hij op de eerdere verschijning van de droom gereageerd? Citeer het betreffende Griekse tekstelement.
b. Hoe is het verschil in reactie op de laatste droom te verklaren? Beantwoord de vraag in het Nederlands en betrek in je antwoord de woorden van de droom in de regels 37–41.
- 2p **20** Wijs in de regels 44–52 een voorbeeld van epanalepsis aan.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Tekst 4 en tekst 6

- 1p **21** Welk tekstelement uit tekst 6, regels 4–16 komt inhoudelijk overeen met tekst 4, regels 45–46 φέρειν t/m ἀνθρώπους?

Bij Herodotos verklaren de magiërs maar een deel van de droom.

- 2p **22** a. Welk deel verklaren ze niet? Beantwoord de vraag door het citeren van het desbetreffende Griekse tekstelement uit tekst 4.
b. Hoe maakt Couperus duidelijk dat de magiërs tegenover Xerxes welbewust een deel van de droom onbesproken laten?

Tekst 7

- 41p Bestudeer tekst 7 met de inleiding en de aantekeningen.
Vertaal de regels 2–12.

Einde